

Nevidljive srpske izbeglice

Author: [IWPR Balkans](#)

Na hiljade raseljenih Srba prezivljava uz velike teskoce u neregistrovanim izbeglickim kampovima sirom Srbije - reklo bi se izvan domasaja ili pomoci od strane vlasti.

Na desetak kilometara od Beograda, na izlazu iz sela Resnik, pored zemljanog puta smesteno je desetak starih, zapustenih radnickih baraka.

Davno napustene od svojih prvih korisnika, one danas predstavljaju dom za 95 srpskih porodica koje su izbegle iz svojih domova posle zavrsetka rata na Kosovu 1999. godine.

Sudbina tih porodica pridoslih iz opstina Istok, Pec i Klina cini se da danas malo interesuje javnost, ali i drzavne organizacije nadlezne za brigu o izbeglima

U kampu zivi 90 osoba mladjih od 18 godina. Najmanje dete ima mesec dana. Oko Nove godine od humanitarnih organizacija kampu je dodeljeno po 15 funti pomoci za svako dete mladje od 15 godina.

Najveci deo svoje imovine ovi ljudi su ostavili za sobom u zurbi. Kada su se srpske snage povlacile sa Kosova, za njima je poslo oko 218.000 Srba, koji su se plasili moguće albanske odmazde.

U to vreme vecina izbeglica je upucivana u kolektivne centre na razlicitim lokacijama na jugu Srbije. Ali mnogi od ovih centara bili su vec puni Srba koji su izbegli iz Hrvatske i Bosne. Zbog toga su Srbi sa Kosova morali poci na sever.

Posto postojeći centri nisu bili dovoljni da prime sve koji su prevalili ovaj dugi put, na hiljade raseljenih su provaljivali u prazne fabricke hale i magacine i tamo pravili sebi dom - ne znajući da ce na taj način u Srbiji sebe uciniti "nevidljivim".

Vesna Petkovic, pomocnik za informisanje pri Visokom komesarijatu za izbeglice, izjavila je za IWPR da postoje 62 neregistrovana centra, sa oko 3.500 stanovnika, koji su razbacani u nekoliko opstina.

Postoji gotovo 300 priznatih izbeglickih centara u koje je smesteno oko 22.000 ljudi.

Oni koji su smesteni u neregistrovane centre dobijaju izvesnu pomoc, ali ona je zanemarljiva u poredjenju sa onim sto dobijaju izbegli smesteni u registrovane centre, u kojima UNHCR pokriva njihove troskove boravka.

Oni koji zive u registrovanim centrima dobijaju hranu i drugu pomoc - i sto je jos vaznije, ove izbeglice mogu dobiti licnu kartu koja im omogucuje da trae posao i koriste usluge zdravstvenog osiguranja.

Stanovnici kampa u Resniku - kao i mnogih drugih sirom Srbije - pravno ne postoje. Posto kamp nije zvanicno registrovan a nema ni zavedenu adresu, vecina njegovih stanovnika ne moze da dobije licna dokumenta, potrebne za zaposljavanje i izdrzavanje svojih porodica

Stanovnik kampa Predrag Zdravkovic, koji je dosao iz okoline Istoka na Kosovu, kaze da se stanovnici kampa uglavnom snalaze tako sto rade fizicke poslove na crno i tako povremeno nesto zarade. "Ponekad se osecamo kao da smo ilegalno u svojoj zemlji", kaze on.

Goran Pitulic, sa suprugom Stankom i sinom od cetiri godine dosao je u kamp u Resniku odmah posle sukoba 1999. godine. Cerka mu je rodjena u kampu pre 14 meseci.

Kao i druge porodice iz kampa, Goranova zivi u nehyijenskoj sobi velicine 4 puta 5 metara. Jedna baraka ima dvadesetak soba, pri cemu vrata gledaju jedna u druga i deli ih samo hodnik sirine jednog metra. "Vidite kako je ovde. Kada otvorim vrata od svoje sobe bukvalno udjem kod komsija", pokazuje Goran.

Veci deo namestaja, frizideri i sporeti koji stanovnici imaju prepravljene su i popravljene stvari nabavljene na otpadima. Tako je i kod porodice Pitulic. "Nekome je ovo za djubre, ali ja sam ga izvukla i sredila i meni je dobar", kaze za IWPR Stanka Pitulic, pokazujući na stari viseći ormar u kojem stoje sudovi.

Ona nam pokazuje tanku vlaznu ivericu od koje je sagrađena baraka, navodeći da strahuje od pozara zbog dotrajalih instalacija i opasnosti koja vreba od peci na drva kojom se stanari greju u zimskom periodu.

Higijenu odrzavaju u 50 metara udaljenoj oronuloj ozidanoj zgradi bez grejanja sa desetak kabina sa cucavcima i jednim zajednickim lavaboom sa deset cesama, bez tople vode. Zbog toga je u hladnim januarskim danima voda u u lavabou zaledjena, kao i bare na podu.

Deset kabina za tusiranje ima toplu vodu iz tri bojlera koje su stanari kupili uz pomoc komsija iz Resnika. U hladnoj prostoriji u kojoj se temperatura ne rezlikuje mnogo od spoljasnje kupaju se i mala deca. "Celicino ih ", kaze ironicno Goran, pokazujući nam zgradu gde odrzavaju higijenu.

Stanari centra navode da je uz ovakve uslove zivota pravo cudo da se neko od dece nije ozbiljnije razboleo. Ipak, skrecu paznju da su dva stanovnika kampa oboleli od virusa koksaki koji napada srce.

Pored osnovnih briga - pranja, grejanja, redovne ishrane - porodice u Resniku moraju da se suocavaju i sa mnogim drugim problemima, u cemu im njihov pravni status nimalo ne pomaze.

Prosle godine pojavila se opasnost da kampu bude iskljucena struja zbog neplacenih racuna u iznosu oko 16.000 EUR . Prema recima stanovnika dugovanja za utrosenu struju u barakama poticu jos iz vremena pre nego sto su izbegli sa Kosova ovde dosli.

Srecom, na intervenciju sefa republickog Koordinacionog centra za Kosovo Nebojse Covica to se nije dogodilo, ali dug nije ni tada regulisan, vec je samo proizveden rok za placanje duga koji zbog kamata rapidno raste. Zato stanovnici kampa strahuju da bi na prolece mogli ostati bez struje.

Uprkos siromastvu i bedi, na pitanje da li bi se vratili u stari kraj vecina stanovnika odgovara da ne bi. "Ili je spaljeno ili tamo zive neki ljudi koje ne znamo i koji su se uselili u nase kuce. Kada bismo se i vratili, sta bi me cekalo tamo? Ja svoje nisam prodao, ali su drugi Srbi iz ulice to ucinili", kaze Goran Pitulic.

Predrag Zdravkovic takodje kaze da ne veruje da ce ikada moci da se vrati u Istok. On podseca kako je Srbe na Kosovu zavaravao bivsi rezim tvrdeći im do poslednjeg trenutka da ce ostati tamo, a onda su im dali nekoliko sati da se pokupe i odu.

"Mislim da nam tamo nema povratka", rekao je, pripremajući se za još jedan dug i hladan dan koji će provesti kao jedan od nevidljivih izbeglica u Srbiji.

Boris Drenca je nezavisni novinar u Srbiji.

Location: Kosovo

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/nevidljive-srpske-izbeglice>